

EUROOPA KOHTU OTSUS

6. oktoober 1993*

Meestele ja naistele võrdse töö eest võrdse tasu maksmine— Toitjakaotuspension —
Kohtuasjas C-262/88: Barber v. Guardian Royal Exchange Assurance Group tehtud otsuse
kehtivusaja piirang

Kohtuasjas C-109/91,

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Kantongerecht te Utrecht
(Madalmaad) esitatud eelotsusetaotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleliolevas
menetluses järgmiste poolte vahel:

Gerardus Cornelis Ten Oever

ja

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Glazenwassers - en Schoonmaakbedrijf

saada eelotsust seoses EMÜ asutamislepingu artikli 119 ja Euroopa Kohtu 17. mai 1990. aasta
otsuse kohtuasjas C-262/88: Barber v. Guardian Royal Exchange Assurance Group (EKL,
1990, I-1889) tehtud otsuse kehtivusaja piirangu tõlgendamisega

EUROOPA KOHTUS,

koosseisus: president O. Due, kodade esimehed C.N. Kakouris, G.C. Rodríguez Iglesias, M. Zuleeg, J.L. Murray, kohtunikud G.F. Mancini, R. Joliet, F.A. Schockweiler, J.C. Moitinho de Almeida, F. Grévisse, M. Diez de Velasco, P.J.G. Kapteyn ja D.A.O. Edward,

kohtujurist: W. Van Gerven,

kohtusekretär: kohtusekretäri abi H. von Holstein ja vanemametnik D. Loutermann-Hubeau,

olles läbi vaadanud kirjalikud märkused, mille esitasid:

- Mr Ten Oever, esindaja I.P.M. Boelens, Stichting De Ombudsman,
- Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Glazenwassers - en Schoonmaakbedrijf, esindajad M. van Empel ja O.W. Brouwer, Amsterdami advokatuur,
- Madalmaade Valitsus, esindaja välisministeeriumi asekantser T.P. Hofstee,
- Ühendkuningriikide valitsus, esindaja R. Caudwell Treasury õigusosakonnast,
- Saksamaa valitsus, esindaja: Föderaalne Majandusministeeriumi Regierungsdirektor E. Roeder, ja sama ministeeriumi Oberregierungsrat C.D. Quassowski,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigustalituse ametnikud K. Banks ja B.J. Drijber,

arvestades suulise menetluse ettekannet,

kuulanud ära 26. jaanuari 1993. aasta kohtistungil ära Ten Oeveri, Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Glazenwassers- en Schoonmaakbedrijf, Madalmaade valitsuse, keda esindasid J.W. de Zwaan, ja välisministeeriumi õigusnõunik T. Heukels, Ühendkuningriigi, keda esindasid Attorney General Sir Nicholas Lyell QC, barristerid S. Richards ja N. Paines, Barristers, ja Assistant Treasury Solicitor J. Collins, Saksamaa valitsuse ja komisjoni suulised märkused,

kuulanud 26. jaanuari 1993. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: hollandi

on teinud järgmise

otsuse:

Põhjendused

1 Kantongerecht te Utrecht (Madalmaad) esitas 28. märtsi 1991. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 9. aprillil 1991 asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule eelotsuse taotlemiseks kaks küsimust asutamislepingu artikli 119 tõlgendamise kohta seoses kutsealase pensioniskeemi poolt pakutava toitjakaotuspensioniga ning Euroopa Kohtu 17. mai 1990. aasta otsuse kohtuasjas C-262/88: Barber v. Guardian Royal Exchange Assurance Group (EKL, 1990, I-1889) tehtud otsuse kehtivusaja piirangu tõlgendamisega.

2 Need küsimused kerkisid hr. Gerardus Cornelis Ten Oever ja Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Glazenwassers - en Schoonmaakbedrijf (edaspidi tekstis: pensionifond) vahelises kohtuvaidluses seoses leskmehe pensioni andmisega.

3 Ten Oeveri naine oli kuni oma surmani 13. oktoobril 1988. aastal töandjate ja töövõtjate poolt finantseeritava kutsealase pensioniskeemi liige Sel ajal nägid pensioniskeemi tingimused ette toitjakaotuspensionini ainult lesknaistele. Õigust saada toitjakaotuspensionini laiendati leskmeestele alles 1. jaanuaril 189.

4 Ten Oever taotles pärast oma naise surma leskmehe pensioni. Pensionifond keeldus talle seda maksmast põhjendusega, et Ten Oeveri naise surma ajal ei olnud see pensioniskeemi tingimustes ette nähtud. Vastuseks Ten Oeveri väitele, mis põhines eelmainitud Barberi kohtuasjale, mille kohaselt tuleb tema poolt taotletud pension lugeda tasuks asutamislepingu artiklis 119 tähenduses ja, et seetõttu ei ole lubatav mingisugune

naiste ja meeste vaheline diskrimineerimine, vastas pensionifond, et nimetatud kohtuotsus anti alles pärast Ten Oeveri naise surma, ja selle kehtivus on ajaliselt piiratud.

5 Kantongerecht, kelle poole Ten Oever pöördus nõudega, et pensionifond on kohustatud talle määrama kõnealuse pensioni, otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

I. Kas EMÜ asutamislepingu artiklit 119 tuleb mõista nii, et üleelanud sugulastele makstavaid muid, kui seadusest tulenevaid hüvitisi (nagu leskmehe pension käesolevas asjas) tuleb nimetatud artikli tähenduses lugeda "tasuks"?

II. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, kas EMÜ asutamislepingu artiklist 119 järeldeb, et:

(a) hagejal on õigus nõuda leskmehe pensioni väljamaksmist alates oma naise surmapäevast (13. oktoober 1988), või

(b) hagejal on õigus nõuda leskmehe pensioni väljamaksmist alates päevast, mil Kohus andis kõnealuse otsuse, ehk 17. maist 1990, või

(c) hagejal ei ole õigust nimetatud pensioni nõuda, sest ta naine suri enne 17. maid 1990?"

6 Põhikohtuasja puudutavaid fakte, menetluse kulgu ja Kohtule esitatud kirjalikke märkusi puudutavad täpsemad andmed on saadaval ärakuulamise tarbeks koostatud ettekandest ning menetlusedokumentide neid osi käsitletakse edaspidi ainult siis, kui see on vajalik kohtu põhjenduste selgitamiseks.

Esimene küsimus

7 Esimese küsimusega soovib siseriiklik kohus saada selgitust, kas selline lesepension, nagu käesolevas asjas, kuulub asutamislepingu artiklis 119 nimetatud tasu alla, millisel juhul sellele kohaldub antud sättega kehtestatud diskrimineerimiskeeld.

8 Artikli 119 teises lõigus sisalduv tasu mõiste hõlmab kõiki tasumooduseid kas rahas või loonusena, mida töötaja töandjalt oma töö eest viivitamatult või tulevikus otseselt või kaudselt saab. Seega asjaolu, et teatavaid hüvitisi makstakse pärast töösuhte lõpetamist, ei mõjuta nende kuulumist asutamislepingu artiklis 119 sätestatud tasu mõiste alla (vt. eriti Barberi kohtuasjas antud otsuse lõiget 12).

9 Kuid selliselt defineeritud tasu mõiste ei hõlma sotsiaalkindlustusskeeme või hüvitisi, nagu vanaduspensione, mida reguleeritakse vahetult õigusaktidega ning milles ei ole mingisuguseid asjaomase ettevõtte- või kutsealasisese kokkuleppe elemente ning mida kohaldatakse kohustuslikult töötajate üldkategoriate suhtes. Nimetatud skeemid tagavad töötajatele hüvitise seadusest tuleneva süsteemi kaudu, mille rahastamiseks töötajate, töandjate ja võimaluse korral riigiasutuste poolt tehtavate sissemaksete ulatus sõltub pigem sotsiaalpoliitilistest kaalutlustest kui töandja ja töötaja vahelisest töösuhtest (Kohtuasi 80/70 Defrenne vs Belgia (EKL, 1971, lk 445, lõiked 7 ja 8).

10 Käesolevas asjas on Kohtu käsutuses olevate dokumentide põhjal selge, et kõnealuse pensioniskeemi tingimused ei ole sätestatud otseselt seadusega, vaid tulenevad asjakohase kutseala sisese kokkuleppes. Ametivõimud ei teinud muud, kui kuulutasid esindusõiguslike töandjate ja ametiühinguorganisatsioonide palvel pensioniskeemi kogu kutsealale kohustuslikuks.

11 Lisaks tuleb märkida, et pensioniskeemi rahastavad ainult töötajad ja tööandjad ning see ei saa riigilt mingisugust rahalist toetust.

12 Eelõeldu põhjal võib järeldada, et kõnealune toitjakaotuspension kuulub asutamislepingu artikli 119 alla.

13 Asjasse ei puutu see, et toitjakaotuspensioni ei maksta töötajale, vaid tema lesele. Tuleb rõhutada, et lese õigus saada nimetatud hüvitist tuleneb tema abikaasa kuulumisest kõnealusesse pensioniskeemi, mistõttu lese õigus saada pensioni põhineb tööandja ja abikaasa vahelisel töösuhtel, ning pensioni makstakse lesele tema abikaasa tehtud töö eest.

14 Seetõttu vastab Kohus esimesele eelotsuse küsimusele, et selline pension, nagu kutseala pensioniskeemi alusel makstav leskmehe pension põhikohtuasjas, kuulub asutamislepingu artikli 119 rakendamisalasse.

Teine küsimus

15 Põhimõtteliselt soovitakse teise küsimusega Kohtult, milline on Barberi kohtuasjas antud otsuse rakendamise kehtivuse täpne ajaline piirang.

16 Selles suhtes piisab tõdemusest, et piirang kehtestati ainult seoses eraõiguslike kutseala pensioniskeemide poolt pakutavate hüvitistega (eriti pensionidega), mida loetakse asutamislepingu artikli 119 tähenduses tasudeks.

17 Kohus arvestas oma otsuses nimetatud tasu omadusega, et töötegija õigus pensionile, mis tema tööaastate jooksul järk-järgult kasvab, on ajaliselt eraldatud pensioni tegelikust väljamaksmisest, mida lükatakse edasi kuni pensionisaaja jõuab teatud vanusesse.

18 Samuti arvestas Kohus kutseala pensionifondide rahastamismehhanismidega ja seeläbi ka igal üksikul juhtumil eksisteerivate arvutuslike seostega töötaja perioodiliste rahaliste sissemaksete ja talle tulevikus makstavate summade vahel.

19 Võttes arvesse Barberi kohtuasja otsuse lõikes 44 antud selgitust, et selle kohtuotsuse mõju on ajaliselt piiratud, tuleb täpsustada, et kutseala pensionide osas võib võrdsele kohtlemisele toetuda ainult seoses selliste hüvitistega, mis kuuluvad väljamaksmisele pärast 17. maid 1990 ehk pärast Barberi kohtuasja kuupäeva, välja arvatud töötajate puhul, kes on enne nimetatud kuupäeva algatanud juriidilise menetluse või esitanud vastavalt rakendatavale siseriiklikule seadusele muu nõude.

20 Järelikult vastatakse Kohtule esitatud teises eelotsuse küsimuses, et 17. mail 1990. aastal kohtuasjas C-262/88: Barber v. Guardian Royal Exchange Assurance Group langetatud otsuse põhjal saab toetuda asutamislepingu artikli 119 otsesele mõjule ja nõuda selle põhjal võrdset kohtlemist seoses kutseala pensionidega ainult seoses selliste hüvitistega, mis kuuluvad väljamaksmisele pärast 17. maid 1990 töötatud aja eest, välja arvatud töötajate või nende surma korral hüvitist saama õigustatud isikute puhul, kes on enne nimetatud kuupäeva algatanud juriidilise menetluse või esitanud rakendatava siseriikliku seaduse kohase muu nõude.

Kohtukulud

21 Kohtule märkusi esitanud Ühendkuningriigi, Saksamaa ja Madalmaade valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei kompenseerita. Kuna käesolev menetlus on põhikohtuasja poolte jaoks siseriiklikus kohtus poolelioleva asja vaheetapp, on siseriikliku kohtu ülesanne võtta vastu otsus kohtukulude kohta.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastuseks 28. märtsi 1991. aasta määrusega Kantongerecht te Utrechti esitatud küsimustele, otsustab:

1. Toitjakaotuspension, mida makstakse põhikohtuasjas esitatud kutseala pensioniskeemile sarnase pensioniskeemi kaudu kuulub EMÜ asutamislepingu artikli 119 rakendamisalasse.

2. Euroopa Kohtu 17. mail 1990. aastal kohtuasjas C-262/88: Barber v. Guardian Royal Exchange Assurance Group langetatud otsuse põhjal saab toetuda asutamislepingu artikli 119 otsesele mõjule ja nõuda selle põhjal võrdset kohtlemist seoses kutseala pensionidega ainult seoses selliste hüvitistega, mis kuuluvad väljamaksmisele pärast 17. maid 1990 töötatud aja eest, välja arvatud töötajate või nende surma korral hüvitist saama õigustatud isikute puhul, kes on enne nimetatud kuupäeva algatanud juriidilise menetluse või esitanud rakendatava siseriikliku seaduse kohase muu nõude.

Due	Kakouris	Rodriguez Iglesias	Zuleeg	Murray
	Mancini	Joliet	Schockweiler	Moitinho de Almeida
Grevisse	Diez de Velasco	Kapteyn	Edward	

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 6. oktoobril 1993 Luxembourgis.

J.-G. Giraud
Kohtusekretär

O. Due
President